

Tarkastuslautakunnan vuoden 2018 arviointikertomuksen johdosta tehtäviä toimenpiteitä koskeva kaupunginhallituksen lausunto

Arviointikertomuksesta ja lausunnosta yleensä

Arviointikertomuksen kannanotoista osa on katsottavissa jotain asiaa koskevaksi toimenpidepyynnöksi ja osa jotain asiaa koskevaksi toteamukseksi. Seuraavassa otetaan kantaa tarkastuslautakunnan puheenjohtajan kanssa toimenpidepyynnöiksi katsottuihin tai muuten lausuntoa edellyttäviksi arvioituihin kohtiin. Lausunnon kohdat on numeroitu arviointikertomuksen mukaisesti.

3.1 Keskushallinto

Arviointikertomuksessa todetaan, että kaupunginhallituksen itsearviointi ei toteutunut. USO eli Uuden sukupolven organisaatiot -kehittämishanke on osallistujakuntien, Kuntaliittokonsernin ja sen osittain omistaman Finnish Consulting Group Oy:n sekä sidosryhmien yhteistoimintaa. USO-verkoston työskentelyssä korostuvat tulevaisuuden kunnan toiminnan kirkastaminen, muutoksen johtaminen ja kuntien strategisen johtamisen sekä verkosto- ja konsernijohtamisen kehittäminen. USO-verkostohankkeen osana on sovittu pidettäväksi luottamushenkilöjohtamiseen keskittyvä yksi tai usea työpaja. Tähän on suunniteltu myös kaupunginhallituksen itsearvioinnin toteuttamista.

Arviointikertomuksen ja lausunnon henkilöstökohdat koskevat eri toimialoja, mutta ne on koottu yhteen keskushallinnon alle.

Arviointikertomuksen mukaan hyvinvoiva ja innovatiivinen työhyvinvointi on toteutunut osittain. Henkilöstön keskuudessa on koettu jo useamman vuoden ajan keskinäisen arvostuksen puutetta sekä työtehtävien epätasaista jakautumista. Työhyvinvointikysely on suoritettu ja sen mukaiset toimenpiteet on käynnistetty kuluvan vuoden aikana. Kertomuksen mukaan henkilöstöhallinnon tulee kiinnittää huomiota henkilöstön jaksamiseen ja osaamisen kehittämiseen mm. tarjolla olevien koulutuksien avulla.

Henkilöstöpäällikön selvityksen mukaan henkilöstökyselyn edellisvuosia positiivisemat tulokset ovat nähtävissä lähes kaikilla kyselyn osa-alueilla, sairauspoissaolojen väheneminen 4,6 prosentista 3,3 prosenttiin ja sairauspoissaolokustannusten väheneminen lähes 100.000 euroa edellisestä vuodesta osoittavat henkilöstön hyvinvoinnin kehittyvän oikeaan suuntaan. Hyvinvointitoimenpiteitä ja työyhteisöjen kehittämistoimenpiteitä on käynnistetty, ja työhyvinvoinnin edistäminen työyhteisöissä jatkuu yhteistyössä esimiesten ja työntekijöiden sekä työsuojelun ja työterveyshuollon kesken. Osaamisen kehittämiseen koulutusten avulla ja henkilöstön jaksamiseen kiinnitetään huomiota, niin kuin tarkastuslautakuntakin on suositellut.

Arviointikertomuksen mukaan tarkastuslautakunta suosittelee tilintarkastuksessa tehdyn tuntipalkkaisten työntekijöiden palkkatarkastuksen perusteella, että työolosuhteiden maksamisen perusteista ja menettelyistä tehdään päätös tai muu vastaava dokumentti yhdenvertaisuuden takaamiseksi.

Henkilöstöpäällikön mukaan tuntipalkkaisten työehtosopimuksessa tarkoitettua työolosuhteellista maksetaan vain siltä ajalta, jona haitallinen olosuhde vallitsee. Poikkeustapauksissa lisä voidaan maksaa keskimääräisenä. Osalle tuntipalkkaisia työntekijöitä työolosuhteellista on maksettu keskimääräisenä ja osalle vain siltä ajalta, jona haitallinen olosuhde on vallinnut. Henkilöstöpäällikön mukaan asiassa voidaan

menetellä tarkastuslautakunnan suosituksen mukaisesti. Tällöin viranhaltijapäätöksessä nimitään ammattiryhmä tai ammattiryhmät, joille työolosuhdelisää maksetaan keskimääräisenä. Lisäksi viranhaltijapäätökseen kirjataan työolosuhdelisän keskimääräiselle maksamiselle perusteet.

5.5 Metsänhoito

Arviointikertomuksessa on lyhyesti selostettu kaupungin metsien määrää ja sijaintia, metsänhoitosuunnitelman uusimista, metsänmyyntitulojen kehitystä ja metsiä hoitavan henkilökunnan määrää. Arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta suosittelee kaupungin metsäomaisuuden avaamista talousarvioon ja tilinpäätökseen.

Arviointikertomusta koskevaa valtuuston käsittelyä varten seuraavassa selostetaan, millaisia alueita kaupungilla on ja miten alueita kehitetään. Valtuutetuille järjestetään lähiaikoina kaupungin metsiä koskeva iltakoulu. Silloin valtuutetuille ja muille läsnäoleville annetaan lisätietoa, ja asioista keskustellaan. Tällöin saataneen arvioita siitä, millaisia asioita tulisi tarkastuslautakunnan suosituksen mukaisesti havainnollistaa.

Kaupungin talousmetsien sekä muiden asuin- ja toiminta-alueisiin liittyvien viheralueiden ominaispiirteitä ja luokituksia tarkennetaan metsien ja viheralueiden nykyisen tilanteen hahmottamiseksi entistä paremmin. Voimassa olevista metsänhoitosuunnitelmista iso osa koskee asemakaavoitettuja alueita, eikä niiden sisältö vastaa kaavoissa ja selvityksissä esitettyjä arvoja tai tavoitteita.

Kaupunki omistaa luonteeltaan kolmenlaisia metsiä. Yhdessä muiden kuntien kanssa kaupunki omistaa virkistyskäyttöön varattuja metsiä. Selkeitä talousmetsiä kaupungilla on keskustaajaman suunnittelutarvealueen ulkopuolella. Keskustaajamassa on puustoisia viheralueita, joilla on jo voimassa asemakaava tai yleiskaava tai joille on tulossa kaava. Keskustaajamassa on myös suunnittelutarvealueita, joilla on mm. pitkän matkan virkistysyhteyksiä, suoja-alueita, melualueita tai erityisiä luontoarvoja.

Eriluonteiset alueet käydään yksityiskohtaisesti läpi selvityksessä, joka on liitteenä. Selvityksessä on näytetty ne metsäkuviot, jotka ovat voimassa olevassa metsänhoitosuunnitelmassa. Seuraavassa numerointi vastaa selvityksessä olevaa numerointia.

1. Virkistyskäyttöön varatut yhteisomistuksessa olevat metsät 151 ha
Virkistyskäyttöön osoitetut yhteisomistuksessa olevat metsät sijoittuvat eri puolille Tammelan kuntaa ja Hämeenlinnan kaupunkia. Kaupunki omistaa niistä osuuksia eri kuntien kanssa. Näiden metsien hoito määritellään kussakin kohteessa erikseen sovituin tavoin. Yleensä alueet ovat tulleet kaupungin omistukseen Hämeen virkistysalueyhdistys ry:n aloitteesta tai lahjoituksena. Kaupunginhallitus päättää omistuksista.

2. Talousmetsät 86,12 ha, poikkeukset 39,27 ha
Talousmetsät sijoittuvat pääosin kaupungin pohjoisosiin Kojjärvelle. Metsänhoitosuunnitelmia on 86,12 hehtaarin alueella. Poikkeuksena edellisestä on kaksi yhteensä 9,4 hehtaarin palstaa, joille ei ole metsänhoitosuunnitelmaa. Testamenttilahjoituksena kaupungille on tullut Humppilassa sijaitseva 29,87 hehtaarin metsäalue. Testamentissa on alueen hallintaa, hoitoa ja hyödyntämistä koskevia rajoituksia.

3. Metsänhoitosuunnitelmassa olleita alueita, jotka sijoittuvat kaava-alueille ja suunnittelutarvealueelle ja joita hoidetaan maisematyöluvin, on 498,58 hehtaaria. Muiden kuntien kaava-alueilla palstoja on 13,5 hehtaaria.

Kaupungin päätavoite on asemakaavoittaa omistamaansa raakamaata asuin-, teollisuus ja muiden toimintojen käyttöön sekä virkistys- ja erilaisiksi suoja-alueiksi tarpeen mukaan. Raakamaaksi nimitetään alun perin pelto- tai metsämaana ollutta maata.

Metsämailla on hankintahetkellä voimassa olevat metsänhoitosuunnitelmat, mutta alueen kaavoituksen yhteydessä tilanne muuttuu. Metsänhoitosuunnitelma ei silloin enää määrittele alueen hoitoa, jollei aluetta ole asemakaavassa määritelty talousmetsäksi. Asema- ja yleiskaavoituksen yhteydessä tehdään maankäyttö- ja rakennuslaisa (MRL) vaaditut luonto- ja maisema- ym. selvitykset, joiden pohjalta viheralueet osoitetaan eri käyttötarkoituksiin, esim. ulkoiluun, lähivirkistykseen tai suoja-alueeksi. Kaavoihin liitetään myös maiseman tai luontoarvojen säilyttämiseksi määräyksiä.

Olemassa olevilla sekä tulevilla yleis- ja asemakaava-alueilla sekä ranta-asemakaava-alueilla maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muu näihin verrattava toimenpide vaatii MRL:n mukaisen maisematyöluvan. Lupaharkinnassa vaikutusta on itse kaavalla mutta myös kaavaa noudattavilla suunnitelmilla. Tällaisia suunnitelmia voivat olla esim. puisto- tai viheraluesuunnitelmat tai kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. Lupaa ei tarvita vaikutuksiltaan vähäisiin toimenpiteisiin eikä silloin, jos toimenpide on hyväksytty asemakaavan toteuttamiseksi rakennus- tai maa-ainesten ottoluvassa, maantiesuunnitelmassa, kunnallisteknisiä töitä koskevissa suunnitelmissa tai hyväksytyissä puistosuunnitelmissa.

Poikkeuksena ovat esim. teollisuusalueeksi kaavoitetut laajat alueet, jos niillä kaavan mukaan ei ole luontoarvoja eikä metsää ole tarkoitus säilyttää. Tällöin alueella voi olla väliaikainen metsänhoitosuunnitelma. Suunnitelmaa noudatetaan alueen rakentamiseen saakka.

Kaupungilla on nykyisin

- 151 hehtaaria yhteisomistuksessa olevia virkistyskäyttöön varattuja alueita, joiden hoidosta päätetään kussakin tapauksessa sovittavin tavoin

- 86,12 hehtaaria talousmetsiä, joiden hoitoa jatketaan metsänhoitosuunnitelmien mukaisesti, ja lisäksi 39,27 hehtaaria metsiä, joiden hoitoa metsänhoitosuunnitelmat eivät koske vaan joiden tilanne arvioidaan tulevaisuudessa tarvittavin tavoin

- 498,58 hehtaaria metsänhoitosuunnitelmassa esitettyjä kaava- ja suunnittelutarve-alueita, joita ei enää määrittele metsänhoitosuunnitelma vaan kaavan mukainen suunnitelma, esim. puisto- tai viheraluesuunnitelma tai kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma ja joita hoidetaan maisematyöluvin

- 52,85 hehtaaria suunnittelutarvealueilla sijaitsevia alueita, joita koskevaan maisematyö lupaan tarvittavat asiakirjat päätöksen tekevä viranomainen arvioi tapausittain

- 13,5 hehtaaria muiden kuntien kaava-alueilla sijaitsevia palstoja, joita kaavojen mukaiset suunnitelmat koskevat.

6.1 Yleisiä huomioita

Arviointikertomuksessa on kielteisenä huomiona mainittu mm. katu- ja viherrekisterin toteutumattomuus. Sen todetaan olleen ajan tasalla viimeksi vuonna 1997.

Teknisen johtajan mukaan katurekisteriä on kehitetty osa-alueittain. Kaupungin omistamat sillat on saatu taitorakennerekisteriin, ja katuvaloille on omaisuudenhallintajärjestelmä. Katuomaisuuden rekisteröintitavat ovat kehittyneet, ja vuonna 2020 kaupungin kadut saataneen uudenmalliseen sähköiseen rekisteriin.

Arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta suosittelee kaupungin metsäomaisuutta, henkilöstön työnkuvia, tietokoneohjelmistojen välistä kommunikointia ja tiedonvaihtoa sekä ulkopuolisen rahoituksen hakemista koskevia toimenpiteitä. Suositukset otetaan jatkossa huomioon.

6.2 Loppusanat

Arviointikertomuksessa suositellaan tarjouskilpailussa saatuja tarjouksia koskevien kaikkien olennaisten tietojen kirjaamista hankintapäätökseen sekä sähköpostitse saatavien hankintasopimuksia koskevien vakuusasiakirjojen alkuperäisyyden varmistamista. Suositukset otetaan jatkossa huomioon.